

ІНСТИТУТ ЕКСТРАДИЦІЇ В СУЧАСНОМУ МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ: ПРАВОВА ПРИРОДА ТА ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ

INSTITUTE OF EXTRADITION IN MODERN INTERNATIONAL LAW: LEGAL NATURE AND PROBLEMS OF REALIZATION

Пасечник О.В., к.ю.н., доцент кафедри
міжнародного та європейського права

Національний університет «Одеська юридична академія»

Стаття присвячена теоретико-прикладному аналізу правової природи та сутності інституту екстрадиції в міжнародному праві. Проаналізовані різні доктринальні позиції науковців щодо поняття «екстрадиція». Встановлено, що екстрадиція розглядається як багатосистемний міжнародний правовий інститут, змістом якого є передача до компетентної кримінальної юрисдикції, відповідно до міжнародних договорів чи національного законодавства, особи, що вчинила злочин, якщо вона не є громадянином держави, де вона знаходиться в період притягнення до відповідальності чи де її притягують до виконання покарання.

Підкреслюється те, що в доктрині міжнародного права сформувалося три системи екстрадиції: романо-германська, англо-американська та змішана. Доведено, що ключові відмінності між ними полягають в ролі органу, який має виключну прерогативу щодо вирішення питання про екстрадицію.

В статті звернуто увагу на основні проблеми, що стоять на заваді успішного функціонування інституту екстрадиції. Зокрема, зазначено, що інститут екстрадиції до цього часу залишається переважно договірним інститутом, а відтак – звичаєвих норм міжнародного права, котрі б регулювали питання видачі злочинців вкрай мало. Не менш важливими проблемами інституту екстрадиції є відмова держав від видачі злочинців, що стає істотною перешкодою на шляху притягнення до відповідальності та здійснення процесу правосуддя належним чином; віднесення питання екстрадиції до відання різних галузей права, регулювання різними законодавчими актами, що лише ускладнює і без того не простий процес екстрадиції; відмова держави в передачі злочинця в розпорядження Міжнародного кримінального суду; проблема застосування окремих видів покарань та ін.

Зроблено висновок, що одним із проблемних питань залишається співпраця держав в області боротьби зі злочинністю, що характеризується введенням в міжнародну практику нових інструментів, перегляд деяких обмежень, а також зміна підходів до проблеми боротьби з міжнародними злочинами без відбитку на них політичного відтінку.

Ключові слова: екстрадиція, злочинець, відповідальність за міжнародні злочини, міжнародна співпраця у боротьбі зі злочинністю, міжнародне право, універсальна юрисдикція, міжнародний кримінальний суд, зобов'язання видавати, боротьба з безкарністю, права людини, міжнародне кримінальне право

This article is devoted to the theoretical and applied analysis of legal nature and essence of the institution of extradition in international law.

We analyzed different doctrinal scientists positions regarding the concept of «extradition». Established that extradition is considered as a multisystem of international legal institution and its content is transfer to a competent criminal jurisdiction, in accordance with international treaties or national legislation, the person who has committed a crime, if he is not a citizen of the state where he is during the period of prosecution or where he brought to serve her sentence.

It is pointed out that three extradition systems have been formed in the doctrine of international law: Romano-Germanic, Anglo-American and mixed. It has been proven that the key differences between them lie in the role of the body that has the exclusive prerogative to resolve the issue of extradition.

The article draws attention to the main problems that stand in the way of the successful functioning of the extradition institution. In particular, it is stated that the institution of extradition has remained mainly a contractual institution and customary norms of international law, which would regulate the issue of extradition of criminals is too little. Another important problem of institution of extradition are the refusal of states to extradite criminals, which becomes a significant obstacle to prosecution and the proper implementation of the justice process; assigning the issue of extradition to the jurisdiction of various branches of law, regulation by various legislative acts, which only complicates not simple process of extradition; the state's refusal to hand over the criminal to the International Criminal Court; the problem of applying certain types of punishments, etc.

It was concluded that one of the problematic issues remains the cooperation of states in the field of fighting crime, which is characterized by the introduction of new tools into international practice, the revision of some restrictions, as well as the change of approaches to the problem of fighting international crimes without imprinting a political shade on them.

Key words: extradition, criminal, responsibility for international crimes, criminal, international cooperation in the fight against crime, international law, universal jurisdiction, International Criminal Court, obligation to extradite, fight against impunity, human law, international criminal law

В умовах глобалізаційних процесів сучасного світу, прискорення темпів інтеграції держав, які ведуть як до зближення правових систем, так і до ускладнення та трансформації відносин у різних сферах суспільного життя, відбуваються і перетворення, і вдосконалення механізмів екстрадиції [5, с. 116].

Сучасні тенденції, що характеризують злочинність, яскраво демонструють, що зусиль однієї або ж декількох держав недостатньо для забезпечення протидії злочинним проявам. Лише міжнародна співпраця в даному напрямку може забезпечити відчутний прогрес в боротьбі зі злочинністю, як на міжнародному, так і на національному рівнях. Міжнародна взаємодія держав та міжнародних організацій в діяльності із боротьби зі злочинністю, яка заснована на різноманітних двосторонніх та багатосторонніх угодах,

включає в себе інститут видачі злочинців, який забезпечує невідворотність відповідальності та покарання правопорушника. Роль та значення екстрадиції в боротьбі з міжнародною злочинністю важко переоцінити.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукові розвідки стосовно різноманітних аспектів інституту екстрадиції здійснювали такі вітчизняні і зарубіжні науковці, як-то: С. С. Андрейченко, М. Бассіуні, О. І. Бойцов, Я. Брунли, Р. Валлас, Р. М. Валусь, Ю. Г. Васильєв, О. І. Виноградова, О. Т. Волощук, Г. Джилберг, Н. А. Зелінська, А. Кассез, В. Ю. Колесник, Н. А. Сафаров, А. Шиллер та багато ін. Проте, незважаючи на численні дослідження в цій галузі, непроаналізованими залишається цілий спектр питань, що обумовлює актуальність наукового дослідження, проведеного в рамках даної статті.

Мета статті полягає у з'ясуванні правової природи та сутності екстрадиції як провідного інституту міжнародного права, а також аналіз основних правових проблем, пов'язаних із видачею злочинців.

Виклад основних положень дослідження. Епістемологія терміну «екстрадиції» походить від латинського слова *extraditio*: до «ex» перекладається як із, поза, ззовні, а «tradio» – передача, видача. Вперше даний термін отримав своє закріплення у Франції. Раніше під терміном «*extradere*» розумілось примусове повернення збіглого підданого своєму суверену. Сьогодні зміст та значення даного терміну стосовно екстрадиції суттєво змінилось.

В юридичній літературі представлений калейдоскоп підходів до визначення «екстрадиція». Зупинимось на деяких із них.

На думку О. Волощук та В. Колесник, «екстрадиція – це процес, який включає низку послідовних дій держав щодо передачі особи, що перебуває на її території, іншому уповноваженому суб'єкті міжнародного права на підставі міжнародних угод, внутрішньо національного законодавства з дотриманням загальноновизнаних принципів міжнародного права для притягнення її до кримінальної відповідальності або виконання винесеного вироку державного суду» [3, с. 9].

На думку М. Бассіуні, екстрадиція означає формальний процес, за допомогою якого певна особа передається однією державою до іншої на основі взаємного договору між відповідними державами [с. 2]. Н. Сафаров під екстрадицією розумів той незамінний інструмент, за допомогою якого забезпечується принцип невідворотності кримінальної відповідальності та покарання осіб, які втекли за кордон. Тобто тут виникає необхідність у міжнародній співпраці, що являє собою акт видачі (передачі, доставки, перевезення) особи, заснований на міжнародних угодах.

В інтерпретації С. Нестеренко, «екстрадиція – це заснована на міжнародних договорах, загальноновизнаних принципах міжнародного права та нормах внутрішньо-державного права форма міжнародно-правової допомоги у кримінальних справах, що полягає у видачі обвинуваченого для здійснення правосуддя або засудженого для приведення до виконання обвинуваченого вироку суду, що надається державою, на території якої знаходиться запитувана особа на запит державою, що має підстави для здійснення своєї юрисдикції із дотриманням прав та інтересів осіб, що підлягають видачі» [4, с. 14].

Серед безлічі запропонованих наукових дефініцій найбільш повним видається визначення поняття «екстрадиція», як процес, що ґрунтується на міжнародних договорах, загальноновизнаних принципах міжнародного права, нормах внутрішнього законодавства і пов'язаний із наданням державами правової допомоги, яка полягає у передачі особи, яка вчинила кримінальне правопорушення державою, на території якої вона перебуває, державі, на території якої вона його вчинила або громадянином якої вона є, або державі, що потерпіла від злочину, для притягнення її до кримінальної відповідальності або виконання винесеного судом вироку [2, с. 14].

Класичним визначенням, що вважається загальноприйнятим і на яке посилаються провідні науковці, є: «...екстрадиція представляє собою передачу однією державою іншій державі, особи, що звинувачують або засуджену за злочин, що вчинений за межами території власної держави, яка вправі судити та покарати її» [2].

Поняття «екстрадиція» знайшло своє відображення і в Кримінальному процесуальному кодексі України. Згідно ст. 541 КПК України видача особи (екстрадиція) – це видача особи державі, компетентними органами якої ця особа розшукується для притягнення до кримінальної відповідальності або виконання вироку [1].

Терміни «екстрадиція», «видача», «передача» та «доставка» часто розглядаються як синоніми. Між

тим буквально тлумачення міжнародно-правових норм дозволяє дійти висновку про їх відмінний зміст. Термін «видача» розуміється як лише доставка однією державою особи, що знаходиться на її території для притягнення до кримінальної відповідальності або ж для виконання вироку. В свою чергу, під «передачею» розуміють доставку державою особи в міжнародний орган чи установу юстиції, як правило, Міжнародний кримінальний суд чи міжнародний трибунал для кримінального переслідування чи здійснення правосуддя. В цьому випадку має місце передача національними органами чи установами юстиції Міжнародному кримінальному суду чи міжнародним трибуналам права здійснювати правосуддя відносно громадянина своєї країни, що на думку деяких вчених, взагалі не може вважатися екстрадицією, оскільки остання передбачає лише передачу особи іншій державі [7, с. 23]. Так, згідно ст. 102 Римського статуту Міжнародного кримінального суду, під терміном «екстрадиція» розуміється доставка особи однією державою на підставі договору, конвенції чи національного законодавства. Під терміном «передача» розуміється доставка особи державою Міжнародному кримінальному суду у відповідності зі Статутом.

Законодавча практика різних держав може використовувати два поняття при визначенні процесу доставки особи державі, яка подала запит. Що ж стосується терміну «доставка», то на нашу думку, даний термін не має самостійного юридичного змісту і слугує лише терміном, що має описове значення для однієї із допоміжних дій, що мають місце при екстрадиції особи.

Якщо сумувати існуючі дефініції визначення терміну «екстрадиція», що містяться в різноманітних доктринальних джерелах, то можна відмітити, що екстрадиція розглядається як багатосистемний міжнародний правовий інститут, змістом якого є «... передача до компетентної кримінальної юрисдикції, відповідно до міжнародних договорів чи національного законодавства, або ж на основі принципу взаємності, особи, що вчинила злочин, якщо вона не є громадянином держави, де вона знаходиться в період притягнення до відповідальності чи де її притягують до виконання покарання» [11].

Отже, термінологічна визначеність та чіткість виступають необхідною передумовою точного з'ясування сутності та змісту такого явища правової дійсності як екстрадиція та відділення екстрадиції від інших юридичних механізмів.

В доктрині міжнародного права сформувалося три системи екстрадиції: романо-германська, англо-американська та змішана. Кожній з них притаманні свої особливості, котрі утворились під впливом історичних, культурних, політичних, економічних факторів та правових традицій.

Відмінні риси романо-германської системи полягають в тому, що процедура видачі носить адміністративний характер: запит, що надходить розглядається Міністерством іноземних справ з точки зору його відповідності укладеним міжнародним угодам, а потім надходить до Міністерства юстиції (прокуратури) для юридичного висновку відносно своєї відповідності укладеним міжнародним договорам та національному законодавству [10, с. 10]. Остаточне рішення з приводу видачі приймає або саме Міністерство юстиції (прокуратура), або уряд. До суду справа надходить лише у випадку виникнення сумнівів у компетентного органу в обґрунтованості звинувачення, що висувається проти особи, що підлягає видачі. Однак висновок суду носить лише консультативний характер: особа, відносно якої зроблений запит може бути видана и при негативному рішенні суду, оскільки, відповідно до усталеної практики, перевірка винності не є завданням країни, до якої надійшов запит про видачу [10, с. 11].

Таким чином, романо-германська система екстрадиції не передбачає перевірки обґрунтованості пред'явленого

звинувачення щодо особи, яку слід видати, остаточне рішення приймає компетентний орган – Міністерство юстиції або уряд. На практиці для позитивного вирішення питання щодо видачі обвинуваченої особи достатньо лише правильно оформленого запиту та доказів того, що звинувачуваний і особа, щодо якої є запит – один і той самий суб'єкт. Подібний підхід обумовлений тим, що країни континентальної Європи намагаються не видавати своїх громадян, а видають лише іноземців.

Англо-американська система, навпаки, передбачає обов'язкову судову участь в вирішенні питання про екстрадиції особи, щодо якої надійшов запит на видачу. При цьому видача можлива лише на підставі дослідження судом достатніх підстав та неспростованих доказів, що викриває особу у вчиненні злочину. Під достатністю підстав розуміється «достатність доказів для того, щоб будь-яка розсудлива людина набувала впевненості в тому, що особа, яка постала перед судом дійсно вчинила злочин». Таке традиційне англо-американське правило відносно пред'явлення доказів, і саме воно є причиною багатьох непорозумінь у відносинах з країнами континентального права [10, с. 11]. Як відмічається у фаховій літературі, причина такої складної процедури криється в тому, що англо-американська система екстрадиції, на відміну від континентально-європейської, дотримується незмінного правила: видавати будь-яких злочинців незалежно від їх громадянства. Саме такої політики притримуються США [10, с. 12].

Змішана система екстрадиції вперше була запроваджена у Франції і тому отримала назву «французької». Відповідно до правил, властивих для цієї системи, запит, що надходить спочатку розглядається в судових інстанціях. Негативне рішення судових органів є обов'язковим для компетентного органу (Міністерства юстиції): воно зобов'язане відкласти запит. Разом з тим позитивне рішення суду не є обов'язковим для виконавчої влади: воно носить рекомендаційний характер. Цікавою рисою змішаної системи є те, що вона не вимагає пред'являти докази вини злочинця, в той же час запитуваній особі дозволяється наводити докази на користь своєї невинуватості. Іншими словами, не дивлячись на те, що питання про винуватість обвинуваченого вирішується в країні скоєння злочину, особа, щодо якої надійшов запит може наводити переконливі докази своєї невинуватості в суді країни перебування, які мають бути враховані судовими інстанціями [10, с. 12].

В зарубіжній юридичній літературі панівною є точка зору, відповідно до якої «... проблема видачі злочинців є самою складною в міжнародній боротьбі зі злочинністю, оскільки безпосередньо торкається суверенітету захищених держав. Процедура видачі складна, громіздка та тривала за часом оскільки торкається інтересів декількох держав та багатьох відомств в середині кожної із них. Вона забезпечує невідворотне покарання та дозволяє вести її на міжнародному рівні, не дивлячись на територіальне розмежування юрисдикції різних держав» [9, с. 107-113]. Оскільки інститут екстрадиції є невід'ємною частиною міжнародного правопорядку, то це неминуче призводить до протиріч та проблем, пов'язаних так чи інакше із процесом її реалізації.

Одним із ключових проблемних аспектів інституту екстрадиції є дисбаланс існуючого рівня правового регулювання даного інституту та нових потреб сучасного світу, що існує в умовах розвитку глобалізаційних процесів та інтернаціоналізації злочинності. Саме тому представляється виправданим співпраця держав в області боротьби зі злочинністю, перегляд деяких обмежень притаманних даному інституту, а також «зміни підходів до боротьби з міжнародним злочинами без проектування на них політичного відтінку» [12].

Не менш серйозною проблемою інституту екстрадиції є відмова держав від видачі злочинців, що стає істотною

перешкодою на шляху притягнення до відповідальності та здійснення процесу правосуддя належним чином. Так, зокрема, країни, що базуються на романо-германській моделі екстрадиції не видають своїх громадян. Таке положення знаходить закріплення в національному законодавстві і України. Відповідно до п. 2 ч. 9 ст. 588 КПК України уповноважений (центральний) орган України відмовляє у видачі особи (екстрадиції) у спрощеному порядку якщо є обґрунтовані підстави вважати, що особа, стосовно якої розглядається питання про видачу (екстрадицію), є громадянином України. Що ж стосується країн, які перейняли англо-американську систему екстрадиції, то видача злочинця здійснюється на підставі двосторонніх договорів і на практиці вона рідко має місце. Бажаючи підвищити ефективність співробітництва держав в даному напрямі на міжнародному рівні на порядок денний було поставлене питання відносно уніфікації двосторонніх договорів щодо екстрадиції. Результатом такої співпраці став Типовий договір про видачу з метою уніфікації змісту двосторонніх договорів про видачу, розроблений під егідою ООН. Даний договір містить положення, які стосуються правопорушень, які можуть потягти за собою видачу, імперативні та факультативні підстави для відмови у видачі, положення про тимчасовий арешт та багато іншого [7].

Як відмічається у фаховій літературі, «ряд злочинців, що здійснили злочин в іноземній державі, воліють повернутися на територію держави свого громадянства, щоб уникнути відповідальності. Тут перед державою постає питання про те чи видати їх іноземній державі чи засудити, ґрунтуючись на своєму внутрішньому законодавстві. В той же час, враховуючи той факт, що громадянство, є сталим правовим зв'язком фізичної особи з державою, має місце правовий стан, що триває, держави прагнуть не видавати своїх громадян і судити їх за власним законодавством. Доволі часто цей процес тягне за собою великі труднощі, оскільки розслідування та судовий розгляд з кримінальної справи, пов'язаний із дослідженням обставин злочину (допит свідків, проведення експертиз та інших судово-слідчих дій), може бути ефективним лише у тому випадку, якщо воно проводиться за місцем вчинення злочину, тобто у відповідності з територіальним принципом» [11].

Не менш важливою проблемою є відсутність того чи іншого складу злочину в кримінальному законодавстві держави, громадянином якої є особа, відносно якої розглядається питання про екстрадицію. Необхідно враховувати і той факт, що об'єктивність іноземного суду відносно власного громадянина може бути доволі умовною.

Серйозною проблемою інституту екстрадиції є те, що видача злочинців до цього часу залишається переважно договірним інститутом і звичаєвих норм міжнародного права, котрі б регулювали питання видачі злочинців вкрай мало. Відсутність універсальних норм з даного питання також негативно позначається на здійсненні правосуддя. Саме тому ключовим інструментом регулювання екстрадиції є міжнародні договори, як двостороннього так і багатостороннього плану, в яких детально описуються умови видачі злочинців.

Останнім часом активно почав застосовуватися принцип *aut dedere aut judicare*, що означає «або видай, або суди», котрий одним із перших висунув голландський юрист Гуго Гроцій. Ключова ідея принципу *aut dedere aut judicare* – злочинці не мають бути спроможні знайти собі «тиху гавань» ніде в світі. Закріплення даного принципу в міжнародних договорах тягне за собою кардинальну зміну внутрішнього законодавства держави, що є доволі складним та багатоетапним процесом. Але це є дієвим засобом і суттєво покращує процес здійснення правосуддя. Завдяки цьому принципу не виникає проблем, пов'язаних з тим, що в державах відсутні ті чи інші складі злочину, що передбачені кримінальним законодавством інших дер-

жав. І якщо держава відмовляється видати злочинця, то в неї залишається один шлях – засудити злочинця.

В той же час, багато науковців відзначають, що існуючі договори між державами про екстрадицію не завжди відповідають Пактам про права людини. Найбільш характерний приклад такої невідповідності – випадки, коли між країнами йдуть переговори про видачу, що нерідко тривають кілька років, а громадянин провиня якого судом ще не доведена, всі ці роки перебуває в очікуванні висновку. Загальноприйняті й, здавалося б, цілком розумні положення міжнародного права в подібних випадках ускладнюють діяльність національних правоохоронних органів, суперечать внутрішньому законодавству й Пактам про права людини. Тому в договори про екстрадицію повинні включатися загальноприйняті принципи й норми, що містяться в Пактах про права людини, при обов'язковій повазі національного законодавства держав [цит. по 6, с. 196].

Принцип, у відповідності з яким за будь-який злочин має слідувати покарання розглядається в міжнародному праві як імперативний. Однак, встановлення правил та процедур при співробітництві держав в боротьбі зі злочинністю доволі складний процес, оскільки в цьому процесі стикаються інтереси суверенних держав, що часто мають неоднаковий підхід до вирішення вказаної проблеми. Іноді екстрадиція злочинця не відбувається, тому що мають місце ґрунтовні підстави вважати, що в іноземній державі до обвинуваченої особи будуть застосовуватись тортури, нелюдське поводження чи їй не будуть надані мінімальні гарантії, що декларуються в міжнародних стандартах прав людини.

Ще однією проблемою є те, що в деяких державах питання екстрадиції регулюється різними галузевими законами, часто має місце повторення норм, але при цьому положення, які стосуються підстав для відмови у видачі злочинця не передбачаються. Саме тому було б доцільним деталізувати та закріпити широке коло положень, які

стосувалися різних аспектів екстрадиції в одній із галузей внутрішнього законодавства або ж прийняття спеціального закону про екстрадицію, тим більше що Типовий договір про екстрадицію надає таку можливість. Все це в подальшому буде сприяти встановленню єдиних стандартів правових підстав для відмови в екстрадиції.

Особливою проблемою є відмова держави в передачі злочинця в розпорядження Міжнародного кримінального суду, причиною чого є невідповідність внутрішнього законодавства положенням Римського статуту. До компетенції Міжнародного кримінального суду входить переслідування осіб відповідальних за геноцид, військові злочини та злочини проти людства. Однак, і сьогодні далеко не всі країни визнають юрисдикцію Міжнародного кримінального суду, що ускладнює процес видачі злочинців за найбільш тяжкі злочини.

Ще однією суттєвою перепоною, що стоїть на шляху реалізації екстрадиції злочинця є проблема застосування окремих видів покарань. Зокрема, мова йде про можливість призначення смертної кари за злочини, що є підставою для видачі, і ця обставина дозволяє державі відмовити в екстрадиції.

Підсумовуючи вищезазначене, слід наголосити, що інститут екстрадиції суттєво трансформувалася в процесі свого розвитку. Посилення інтеграційних та глобалізаційних процесів спонукає держави все частіше звертатися до екстрадиції, однак недостатня урегульованість в даній області тягне за собою низку проблем. Сумуючи різноманітність проблеми, що перешкоджають успішному функціонуванню інституту екстрадиції, слід констатувати, що одним із проблемних питань залишається співпраця держав в області боротьби зі злочинністю, що характеризується введенням в міжнародну практику нових інструментів, перегляд деяких обмежень, а також зміна підходів до проблеми боротьби з міжнародними злочинами без відображення на них політичної складової.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012. № 4651-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013, № 9–10, № 11–12, № 13, Ст. 88.
2. Виноградова О.І. Видача (екстрадиція) осіб, які вчинили злочини. *Адвокат*. 1999. № 1. С. 13–14.
3. Волощук О.Т., Колесник В.Ю. Поняття та юридична сутність екстрадиції в міжнародному праві. *Право та державне управління*. 2019. № 4. С. 5–11.
4. Колесник В.Ю. Екстрадиція та права людини: проблеми пошуку оптимального балансу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2021. № 52. С. 116–120.
5. Нестеренко С.С. Міжнародно-правовий захист прав людини при здійсненні екстрадиції: монографія. Одеса: Фенікс, 2011. 192 с.
6. Одайник Б.М. Проблемні питання розвитку інституту екстрадиції. *Правова держава*. 2009. № 11. С. 195–198.
7. Типовий договір про видачу [Електронний ресурс] : прийнятий резолюцією 45/116 Генеральної Асамблеї 14 грудня 1990 // Організація Об'єднаних Націй. URL: https://docs.dkt.ua/doc/995_687
8. Bassiouni M. C. *International Extradition: United States Law and Practice*. 3d rev. ed. N.Y. : Oceana Publications, 1996.
9. Duffy H. *The «War on Terror» and the Framework of International Law*. Cambridge; Cambridge University Press, 2005. 544 p.
10. Extradition of persons for criminal prosecution or execution. M.: Institute of Problems of Strengthening Law and Order. 1998, 248 с.
11. Shearer I. *Extradition in international Law*. Manchester, 1971. 283 p.
12. Terlinden v. Ames. U.S. Supreme Court. URL: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/184/270/>